

Dr Branko Kraljić
Šumarski fakultet
Z a g r e b

POJEDNOSTAVNJIENJA STIMULATIVNA RASPODJELE U
ŠUMSKO-PRIVREDNOJ ORGANIZACIJI NA TEMELJU
IZJEDNAČENJA UVJETA PRIVREDJIVANJA*)

U V O D

U svojoj metodološkoj studiji "NAČELA RASPODJELE U ŠUMARSTVU" (Zagreb, 1971.), prikazali smo odnosnu problematiku. Pri tome smo odvojeno prikazali kako bi trebalo postupati po pojedinoj finansijskoj posljedici pojedinog uzroka koji je karaktera objektivnog, subjektivnog ili mješovitog, s obzirom na utjecaj od strane radnog kolektiva radne jedinice. Pored toga, obuhvatili smo odnosnu problematiku djelatnosti šumskoga gospodarjenja (proizvodnje drva na panju i iskorišćavanja šuma), dakle, odnosa na relaciji šumarija-šumsko privredno područje (šumsko gospodarstvo), a zatim odnosa drugih djelatnosti (pomoćne, sporedne i nešumarske), dakle, drugih organizacionih jedinica i šumskog gospodarstva (kao cjeline). Napokon smo obuhvatili niz detalja koji se odnose na tu problematiku. Sve to traži znatno predznanje iz ekonomike šumskoga gospodarjenja pa i Političke ekonomije, a pri provedbi i znatan stupanj savršenosti poslovanja osobito računovodstvene službe (knjigovodstva).

S obzirom na konkretne uvjete i mogućnosti naših šumsko-privrednih organizacija i kadrova u šumarstvu, pokazalo se da u prvo vrijeme neće biti dovoljno objaviti samo odnosna provedbena uputstva (kako je to bilo predviđeno u navedenom djelu, nego da će biti potrebno predložiti pojednostavnjenu metodiku s pojednostavnjenim provedbenim uputstvom. Potonja metodika i potonje uputstvo trebaju biti tako jednostavni i jasni svakome - da se uzmagnu relativno lako provesti u našoj praksi. Pri tome će biti potrebno žrtvovati nešto točnosti i konsekventnosti i zadovoljiti se pravilnim odvajanjem glavnih finansijskih posljedica nejednakih uvjeta privredjivanja u šumarstvu.

U produžetku ovoga napisa pokušat ćemo prikazati potonju pojednostavnjenu metodiku stimulativne raspodjele u šumarstvu.

*) Ovaj rad je izradjen prema narudžbi i uz finansiranje Sindikata radnika industrije i rudarstva Hrvatske - Predsjedništvo.

STIMULATIVNA RASPODJELA I IZJEDNAČENJE UVJETA PRIVREDJIVANJA U ŠUMSKO-PRIVREDNOJ ORGANIZACIJI

Raspodjela (unutrašnja) u šumsko-privrednoj organizaciji treba biti (kao i u drugim granama djelatnosti) stimulativna, tj. ovisiti samo o onim uzrocima na koje radni kolektiv radne jedinice može subjektivno utjecati. Prema tome, putem unutrašnje raspodjele radnom kolektivu radne jedinice ima pripasti izvanplanska razlika između planskih objektivnih "cijena proizvodnje" (troškovi plus npr. 6% u ime redovnog odvajanja u fondove) i faktičnih "troškova" (s gledišta poduzeća /a ne društva/). Ta izvanplanska razlika posljedica je umješnosti, vještine i zalaganja radnog kolektiva radne jedinice, te njegova ovladavanja novom mehanizacijom.

Pri tome objektivni planski troškovi se temelje:

- na konkretnim uvjetima,
- na (tehničkim) radnim normama, odnosno normativima,
- na realnim planskim cijenama i tarifama ukalkuliranih osobnih dohodaka,
- na raspoloživom orudju za rad, u momentu planske kalkulacije,

Prema tome, ti objektivni planski troškovi, vode računa o plodnosti proizvodnje drva na panju, o položaju prema tržištu posjećene drvene mase u iskorišćavanju šuma, o terenskim prilikama i nužnim vrstama i intenzivnostima sječe drvene mase u iskorišćavanju šuma i o zatečenoj mehanizaciji u momentu planske kalkulacije. To znači da oni vode računa o svemu, osim o subjektivnoj umješnosti, vještini i zalaganju radnog kolektiva radne jedinice, te njegovu ovladavanju novom mehanizacijom; ukratko, oni vode računa o objektivnim i mješovitim uvjetima privredjivanja! Finansijske posljedice tih objektivnih uvjeta privredjivanja treba odvojiti od raspodjele radnom kolektivu radne jedinice! Analogno treba odvojiti finansijske posljedice objektivne komponente mješovitih uvjeta privredjivanja od raspodjele radnom kolektivu radne jedinice! Time će se radnom kolektivu radne jedinice raspodijeliti samo navedena izvanplanska razlika i (prestala) subjektivna komponenta mješovitih uvjeta privredjivanja, a to znači, stimulativno, samo ono što ovisi o subjektivnom utjecaju samog radnog kolektiva radne jedinice!

Navedena izvanplanska razlika obuhvaća sve finansijske posljedice naknade (iza momenta planskih kalkulacija!) mehanizacije, racionalizacije, ukratko - veće proizvodnosti rada (od razine postignute prije momenta planskih kalkulacija!) postignute putem bolje umješnosti, vještine i zalaganja radnog kolektiva radne jedinice, te putem njegova ovladavanja novom mehanizacijom.

Navedena subjektivna komponenta mješovitih uvjeta privredjivanja obuhvaća stanoviti postotak "planske objektivne razlike jediničnih troškova ukupnog šumskog transporta" (analogna diferencijalnim zemljišnim rentama položaja), stanoviti postotak "planske objektivne razlike jediničnih troškova za reprodukciju posječenog drva na panju" (analogna diferencijalnim zemljišnim rentama plodnosti) i stanoviti postotak "planske objektivne razlike jediničnih troškova sječe i izrade drvnih sortimenata" (analogna diferencijalnim zemljišnim rentama /plodnosti i položaja/). Budući da dolazi do različitog organskog sastava sredstava, a u njima onih orudja za rad koja je finansirala radna jedinica, i to pri radovima ukupnog šumskog transporta, reprodukcije posječenog drva na panju (uzgajanja šuma) i sječe i izrade drvnih sortimenata - to tehnikom računanja troškova u svima navedenim postocima uključeni su i stanoviti postoci "planske objektivne razlike jediničnih troškova rada zbog različite mehaniziranosti" (različitog organskog sastava sredstava, i to u momentu planske kalkulacije).

Te "stanovite postotke" teško je objektivno izračunati tako da se odnose samo na subjektivnu komponentu, a da ne obuhvaćaju objektivnu komponentu, koja je rezultat prirodnih uvjeta i zatečenih investicija cjeline šumskog gospodarstva ili društva. Predlažemo da se kao konvencija usvoji, da se ti "stanoviti postoci" - kao maksimalni - izračunavaju tako, da se vlastite investicije radnog kolektiva radne jedinice (iz njegovih sredstava ili njegova bankovnog kredita, revalorizirane) stave u postotni odnos prema ukupnoj (revaloriziranoj) nabavnoj vrijednosti odnosnih sredstava. Tako izračunate maksimalne iznose treba još reducirati, vodeći računa o utjecaju čisto prirodnih uvjeta.

Pri postotku p_1 radi se o investicijama za šumske komunikacije, ali i za sama transportna sredstva. Pri postotku p_2 radi se o investicijama koje predstavljaju (intenzivnu ili ekstenzivnu) proširenu biološku reprodukciju drva, tj. za šumske melioracije (u šumsko tlo ili šumske sastojine), pošumljivanja i sl., ali uključuju i nabavke odnosno opreme. Pri postotku p_3 radi se o investicijama za nabavke odnosno opreme (motorne pile i dr.).

Postotak p_1 bit će relativno mali, jer na troškove transporta objektivno snažno djeluju prirodni uvjeti i šumske komunikacije čiju izgradnju nije finansirao radni kolektiv radne jedinice; iznos na koji se primjenjuje taj postotak može, naprotiv, biti razmjerno veliki. Postotak p_2 bit će vrlo mali, jer je vrijednost (reprodukcio-na) današnjih šuma golema a u njih investirani minuli rad u pravilu malen (a često za dalju prošlost i neevidentan). Postotak p_3 bit će relativno visok, jer je oprema za sječu i izradu drvnih sortimenata relativno kratkotrajna, pa je nabavljena pretežno sredstvima radnog kolektiva radne jedinice. Ipak, ne smije se zaboraviti da ovdje imaju snažni utjecaj prirodni faktori (stanište, vrste drveća), pa iznos na koji se primjenjuje taj postotak razmjerno je mali.

Postoci, koji su komplementarni navedenima, tj. $(100 - p_1)$, $(100 - p_2)$ i $(100 - p_3)$, odnose se na preostale objektivne komponente mješovitih uvjeta privredjivanja - koje ne trebaju ulaziti u unutrašnju raspodjelu radnim kolektivima radnih jedinica.

Što da se čini, ako se proizvodnja ostvari pod bitno drukčijim uvjetima, nego li što je bila predviđena finansijskim planom? To se može dogoditi uslijed nepredviđenih poplava, snijega, kiša, kalamiteta i sl. U takvim slučajevima treba sastaviti rebalans finansijskog plana... Razlika prvotnog i rebalansiranog finansijskog plana smatra se da je objektivnog karaktera, pa ide u korist, odnosno na teret, cjeline šumskog privrednog područja, tj. šumskog gospodarstva. Dakle, samo razlika rebalansiranog plana i faktičnog ostvarenja smatra se da je subjektivnog karaktera, pa ide u korist, odnosno na teret samog radnog kolektiva radne jedinice (šumarije).

Kako pak stoji s promjenama privrednih propisa, mjera i instrumenata (zakonske obaveze, pa i ugovorne obaveze)? Navedene promjene treba posebno odvojiti računanjem, jer se smatra da su objektivnog karaktera, pa se obračunavaju u korist, odnosno na teret cjeline privredne organizacije.

A kako stoji s devalvacijom dinara? Devalvacija dinara uzrokuje - barem u načelu - povišenje ukupnog prihoda i sviju njegovih česti (i troškova), pa predložimo, da se zbog jednostavnosti, posebno ne izdvajaju njezine razlike. Ipak, dok god su cijene šumskih drvnih proizvoda plafonirane - izuzetno treba npr. poskupljenje repromaterijala i stranih usluga odvojiti računanjem, jer se smatra da je

objektivnog karaktera, pa se obračunava na teret cjeline privredne organizacije. (Financijske posljedice eventualnog izigravanja plafoniranih cijena putem lažnog mijenjanja asortimana prodanih šumskih drvnih proizvoda - samom tehnikom računanja (vidi toč. 1 slijedećeg poglavlja) idu u korist cjeline privredne organizacije; to pak znači da ne idu u korist osobnih dohodaka radnih kolektiva šumarija).

Iz svega što smo naveli vidi se kako smo finansijski izjednačili uvjete privredjivanja za sve radne jedinice koje se bave glavnim djelatnostima šumsko-privredne organizacije (šumarije). Na opisani način one imaju isti finansijski start. One mogu putem unutrašnje raspodjele više privrijediti - ako posluju bolje od predviđenog finansijskim planom i ako barem dijelom autofinansiraju nabavke opreme za ukupni šumski transport, biološku reprodukciju drva, te sječu i izradu drvnih sortimenata.

Tehnika stimulatívne raspodjele

1) Općenito: od ukupnog prihoda mase realizacije djelatnosti iskorišćavanja šuma odbijaju se najprije planska objektivna "cijena proizvodnje" (te iste) mase realizacije djelatnosti iskorišćavanja šuma a zatim planska objektivna "cijena proizvodnje" mase realizacije djelatnosti proizvodnje drva na panju, odnosno mase proizvodnje djelatnosti proizvodnje drva na panju, ako masa realizacije ima manju vrijednost od mase proizvodnje (drvnog prirasta. Navedene "cijene proizvodnje" obuhvaćaju odnose: materijalne troškove, zakonske obaveze, ugovorne obaveze, ostale materijalne izdatke i ukalkulirane osobne dohotke, te npr. 6% na sve te navedene "troškove" u ime redovnog odvajanja u fondove. Ostatak predstavlja plansko objektivno (zbog takvih "cijena proizvodnje" i prodajnih cijena mase realizacije) potencijalno odvajanje u fondove privredne organizacije.

Pri tome radnici na svima šumarijama istog šumskog privrednog područja (šumskog gospodarstva, eventualno i privredne organizacije), na temelju međusobnog samoupravnog sporazuma šumarija, trebaju imati startne, tj. ukalkulirane osobne dohotke istog nivoa.

Za cjelinu šumskog privrednog područja (šumskog gospodarstva) to potencijalno odvajanje u fondove privredne organizacije ne smije imati negativni predznak, jer bi to bilo u suprotnosti s pojmom šumskog privrednog područja, koje mora,

prema zakonskim propisima, osiguravati autofinansiranje investicija.

Računanje potencijalnog odvajanja u fondove privredne organizacije treba izvršiti i za svaku pojedinu šumariju. Jedna od njih imat će najgore uvjete privredjivanja, tj. najmanji pozitivni postotak od njezina ukupnog prihoda otpast će na njezino potencijalno odvajanje u fondove privredne organizacije (odnosno najveći negativni postotak otpast će na višak planske objektivne "cijene proizvodnje" iznad njezina ukupnog prihoda). Ako je kod nje, a možda i kod koje druge šumarije, planska objektivna "cijena proizvodnje" viša od ukupnog prihoda - trebaju im druge šumarije naknaditi te viškove; to će one učiniti proporcionalno svojim potencijalnim odvajanjima u fondove privredne organizacije.

Preostala potencijalna odvajanja u fondove privredne organizacije šumarije ipak još ne mogu centralizirati u zajedničke fondove privredne organizacije - jer od njih moraju još odbiti subjektivne komponente finansijskih posljedica mješovitih uzroka. To ćemo opisati pod toč.2).

2) a) Po šumarijama treba izračunati prosječne planske objektivne troškove ukupnog šumskog transporta (uključeni utovari, istovari, pretovari) po toni. Jedna od šumarija imat će te troškove najviše (uz najnepovoljnije uvjete ukupnog šumskog transporta). S obzirom na nju - druge će šumarije ostvariti manje ili veće razlike planskih objektivnih troškova ukupnog šumskog transporta po toni, pa i ukupno za sve tone njihovih realiziranih proizvoda iskorišćavanja šuma. Od takve razlike za sve tone njezinih realiziranih proizvoda iskorišćavanja šuma, svaka će šumarija zadržati za sebe njezinih p_1 postotaka, a preostalih $(100 - p_1)$ njezinih postotaka ustupit će cjelini šumskog privrednog područja (šumskog gospodarstva), odnosno kao faktično odvajanje u fondove privredne organizacije. U toj su se stavci, dakle, odvojile razlike analogne diferencijalnim zemljišnim rentama položaja pa i posljedice različitog organskog sastava sredstava koje služe transportu (posljedice različitog stupnja mehanizacije ukupnog šumskog transporta).

b) Zatim treba po šumarijama izračunati prosječne planske objektivne troškove za reprodukciju njezina posječenog drva na panju po jedinicama sortimenata njihovih sječa. Jedna od šumarija imat će te troškove najviše (uz najnepovoljnije uvjete proizvodnje drva na panju). S obzirom na nju - druge će šumarije ostvariti manje

ili veće razlike objektivnih planskih troškova proizvodnje drva na panju po jedinicama sortimenata, pa i ukupno za sve sortimente posječene drvene mase. Od takve razlike za ukupnu posječenu drvenu masu, svaka će šumarija zadržati za sebe njezinih p_2 postotaka, a preostalih $(100 - p_2)$ njezinih postotaka ustupit će cjelini šumskog privrednog područja (šumskog gospodarstva), odnosno kao faktično odvajanje u fondove privredne organizacije. Napominjemo, da će svaka šumarija svoje prosječne planske objektivne troškove za reprodukciju njezina posječenog drva na panju po jedinicama sortimenata njezinih sječa, iskalkulirati prema našem posebnom uputstvu. To će učiniti tako da redovne troškove proizvodnje godišnjeg drvnog prirasta raspodijeli na jedinice sortimenata svoje godišnje proizvodnje (drvnog prirasta), odnosno realizacije (sječne drvene mase) ako je potonja po vrijednosti manja. Tu će raspodjelu obaviti proporcionalno šumskim taksama najnepovoljnijeg razreda objektivnih planskih troškova ukupnog šumskog transporta, koje su još uvijek pozitivne (te kalkulacione ključeve taksativno ćemo navesti u navedenom uputstvu). U toj su se stavci, dakle, odvojile razlike analogne diferencijalnim zemljišnim rentama plodnosti, pa i posljedice različitog organskog sastava sredstava koja služe proširenoj biološkoj reprodukciji drva (šumskim melioracijama, pošumljivanjima i sl.).

c) Napokon treba po šumarijama izračunati prosječne planske objektivne troškove sječe i izrade drvnih sortimenata iskorišćavanja šuma po jedinicama proizvoda. Jedna od šumarija imat će te troškove najviše (uz najnepovoljnije uvjete sječe i izrade drva). S obzirom na nju, druge će šumarije ostvariti manje ili veće razlike planskih objektivnih troškova sječe i izrade po jedinicama sortimenata, pa i ukupno za sve sortimentne posječene drvene mase (realizacije). Od takve razlike za ukupnu posječenu drvenu masu, svaka će šumarija zadržati za sebe njezinih p_3 postotaka, a preostalih $(100 - p_3)$ njezinih postotaka ustupit će cjelini šumskog privrednog područja (šumskog gospodarstva), odnosno kao faktično odvajanje u fondove privredne organizacije. U toj se stavci dakle odvojile razlike analogne diferencijalnim zemljišnim rentama (plodnosti i položaja), pa i posljedice različitog organskog sastava sredstava koja služe sječi i izradi drva (posljedice različitog stupnja mehanizacije sječe i izrade drva).

Pošto su šumarije, od preostalih potencijalnih odvajanja u fondove privredne organizacije, odbile svoje subjektivne komponente finansijskih posljedica uzroka mješovitog karaktera - primjenom postotaka p_1 , p_2 i p_3 , opisanom pod toč. 2) a), b), c) - utvrdile su svoja faktična odvajanja u fondove privredne organizacije. Njihove

pak navedene subjektivne komponente kada sumiraju sa njihovim ukalkuliranim osobnim dohocima - izračunavaju prve dijelove njihovih dohodaka (netto produkata) subjektivnog karaktera. Na te svoje dijelove dohodaka trebaju tada primijeniti odnosni planski postotak i podijeliti ih na planske dijelove vlastitih osobnih dohodaka i planske dijelove ulaganja u vlastite fondove. Ti dijelovi su subjektivnog i planskog karaktera.

3) Izvanplanske razlike planskih objektivnih "cijena proizvodnje" i faktičnih "troškova", obračunatih na mase realizacije odnosno na mase proizvodnje (ako masa realizacije ima manju vrijednost od mase proizvodnje) djelatnosti proizvodnje drva na panju i na mase realizacije proizvoda iskorišćavanja šuma - ostaju u cijelosti šumarijama kao drugi dijelovi njihovih dohodaka (netto produkata) subjektivnog karaktera, jer su odraz umještosti, vještine i zalaganja njihovih radnih kolektiva. U pravilu, same razlike planskih objektivnih i faktičnih troškova - kao žestoki stimulans - pripajaju se u cijelosti dijelovima vlastitih osobnih dohodaka šumarija, a redovna ulaganja u fondove u cijelosti pripajaju se dijelovima ulaganja u vlastite fondove šumarija (iz prethodne stavke). Ali, prema osobnim dohocima ograničenim po samoupravnim sporazumima i društvenim dogovorima, čitave izvanplanske razlike mogu se i pripojiti dohocima (netto produktima) subjektivnog karaktera šumarija (iz prethodne stavke), pa primjenom odnosnog planskog postotka zajednički podijeliti na dijelove vlastitih osobnih dohodaka šumarija i dijelove ulaganja u vlastite fondove šumarija. Ti dijelovi tada ostaju subjektivnog karaktera, ali su pored planskog, i faktičnog karaktera. Navedene izvanplanske razlike uključuju i ovladavanje novom mehanizacijom - bez obzira da li je nabavljena vlastitim sredstvima, posuđenim sredstvima šumarije, ili sredstvima preraspodijeljenim od strane cjeline privredne organizacije.

Tehnika preraspodjele faktičnih odvajanja u fondove privredne organizacije - šumarijama

Budući da je faktično odvajanje u fondove privredne organizacije rezultat objektivnih uvjeta privredjivanja, predlažemo da se ono najprije koncentri-
ra u cjelini šumskog privrednog područja (šumskog gospodarstva), odnosno privredne organizacije, a zatim na temelju finansijskih izbalansiranih perspektivnih planova razvitka i samoupravnih sporazuma šumarija decentralizira, tj. preraspodjeli pojedinim šumarijama u ime:

- novih investicija za šumske komunikacije,
- novih investicija za zgrade,
- novih investicija za opremu (mehanizaciju),
- novih investicija za dugoročne nasade,
- novih investicija za ostale biološke oblike proširene reprodukcije drva,
- ulaganja u poslovni fond (obrotna sredstva),
- ulaganja u rezervni fond,
- ulaganja u fond zajedničke potrošnje,
- i dr.

Svaka šumarija tim sredstvima dodaje sredstva svoje amortizacije i svojih fondova (sa sredstvima subjektivnog karaktera). Pretežni dio sredstava subjektivnog karaktera šumarije, izvan onih za osobne dohotke, trebao bi u pravilu biti namijenjen sitnijoj mehanizaciji, obrtnim sredstvima i fondu zajedničke potrošnje.

ZAKLJUČNE NAPOMENE

Svima šumarijama, pa i onoj s najgorim uvjetima privredjivanja (str.7 toč.1.), koje imaju plansku objektivnu "cijenu proizvodnje" višu od ukupnog prihoda - druge šumarije trebaju naknaditi te viškove. Prema tome, takve šumarije nemaju potencijalnog odvajanja u fondove privredne organizacije, niti primjene njihovih postotaka p_1 , p_2 i p_3 (str. 7-9. toč. 2). U takvom slučaju za šumariju koja ima najgore uvjete privredjivanja treba izračunati planske objektivne troškove ukupnog šumskog transporta po toni, polazeći od ukupnih planskih objektivnih troškova ukupnog šumskog transporta realiziranih proizvoda iskorišćavanja šuma smanjenih za primljenu dotaciju od drugih šumarija. To znači, da u takvom slučaju treba početi pri računanju od maksimalnog iznosa koji u tu svrhu toleriraju tržišne cijene, odnosno ukupni prihod.

Primjenom postotaka p_1 , p_2 i p_3 stimulira što racionalnije rentovno gospodarenje, koncentraciju sječa, mehanizaciju radova i autofinansiranje investicija od strane samih šumarija.

U ovom radu hotimično smo zanemarili, pa i prekršili, načelo uporedivosti prihoda i troškova. To smo učinili dva puta: prvi put na str. 6 (toč. 1

stavka 1.) pri opisu deduktivne kalkulacije "planski objektivnog potencijalnog odvajanja u fondove privredne organizacije"; drugi put na str. 8 (toč. 2. b) pri opisu kalkulacije "prosječnih planskih objektivnih troškova za reprodukciju posječenog drva na panju po jedinicama sortimenata njihovih sječa." U tim stavkama - ako je masa realizacije po vrijednosti manja od mase proizvodnje - suprotstavljaju se prihodi i troškovi dviju različitih masa, tj. mase realizacije i mase proizvodnje. Time se dobiju kalkulaciono iskvareni podaci (tzv. lažne diferencijalne zemljišne rente plodnosti), ali se stimulatívna raspodjela ipak ostvaruje a ostaje jednostavna. To stoga što pri takvom računanju može otpasti odvojeno računanje finansijskih razlika do kojih dolazi zbog razlikovanja drvnog prinosa (realizacije proizvodnje drva na panju) i drvnog prirasta (proizvodnje drva na panju), a može otpasti i potreba momentalnog osnivanja posebnog općedruštenog fonda namijenjenog isplaćivanju ekvivalenta onim šumskim gospodarstvima koja manje sijeku nego li proizvode drva na panju. (Usporedi navode u našoj metodološkoj studiji navedenoj u Uvodu ovog rada).

U ovom radu nismo ništa posebno naveli za raspodjelu u pomoćnim, sporednim i nešumarskim djelatnostima šumsko-privredne organizacije. U njihovim radnim jedinicama ne smije dolaziti do prelijevanja dohotka ni do bespovratnih beskamatnih unutrašnjih davanja sredstava.

U ovom radu nismo ništa posebno naveli ni o raspodjeli grupama radnika koji obavljaju zajedničke službe u šumarijama i direkcijama šumskih gospodarstava, odnosno radne organizacije (OOUR, OUR, SOUR). O njima važe navodi u našem radu navedenom u Uvodu ovog rada.

Isto važi za tehniku raspodjele na pojedine radnike, koja je obradjena na detaljan način u posebnom našem radu (4), odnosno u četvrtom prilogu našeg rada koji smo naveli u Uvodu ovog rada.

O svemu tome i drugim detaljima nismo ovdje hotimično ništa naveli nego smo se ograničili na glavnu problematiku raspodjele u glavnim djelatnostima šumsko-privredne organizacije.

Na koncu ističemo:

- Moguće je stimulatívnu raspodjelu analognu opisanoj u ovom radu provesti i s obzirom na troškove uz najgore uvjete privredjivanja u jednoj šumsko-

privrednoj organizaciji stanovitog bazena, u par šumsko-privrednih organizacija stanovite republike, u nekoliko šumsko-privrednih organizacija federacije (dobiju se razlike najbliže diferencijalnim zemljišnim rentama) - ili s obzirom na troškove uz prosječne uvjete privredjivanja u jednoj šumsko-privrednoj organizaciji, u svima šumsko-privrednim organizacijama stanovitog bazena, stanovite republike, federacije (dobiju se razlike karaktera planskih ekstra-dobitaka odnosno ekstra-gubitaka).

- U ovom radu u načelu nismo organizaciono konkretizirali nazive iz tzv. amandmana i Ustava (OOUR, OUR, SOUR) jer ta problematika nije još jednodušno riješena u Jugoslaviji, pa je predmet obrade u posebnom našem radu.

- Umjesto "djelatnosti šumsko-kulturnih radova" i tzv. "amortizacije šuma" u ovom radu uzeli smo "djelatnost proizvodnje drva na panju" i finansijske normative za reprodukciju posječenog drva" (suglasno s našim prijedlozima, 5).

- Ukoliko se uzmu u obzir finansijski propisi koji su još uvijek na snazi, a to znači "djelatnost šumsko-kulturnih radova" i tzv. "amortizacija šuma" - otpada sve ono što smo naveli za "djelatnost proizvodnje drva na panju" i "finansijske normative za reprodukciju posječenog drva", a to znači i ono u vezi s postotkom p_2 . U tom slučaju, planska objektivna "cijena proizvodnje" djelatnosti šumsko-kulturnih radova (poželjno, verificiranih kolaudacijama) financira se iz tzv. amortizacije šuma, koja predstavlja posebni rashod djelatnosti iskorišćavanja šuma. Ta planska objektivna "cijena proizvodnje" šumsko-kulturnih radova postaje (interna) tržišna cijena djelatnosti šumsko-kulturnih radova - pa radnici te djelatnosti mogu ostvariti, prema odnornim faktičnim troškovima tih radova, samo odnosnu izvanplansku razliku kao svoj dohodak (netto produkt) subjektivnog karaktera. S naslova te djelatnosti nema nikakvog potencijalnog odnosno faktičnog odvajanja u fondove privredne organizacije, koje bi bilo objektivnog karaktera - niti vođenja računa o drvnom prirastu, drvnom prinosu odnosno sječnoj drvnoj masi.

- Navodi u ovom radu odnose se na šumsko-privredne organizacije tipa koji je uvriježen u SR Hrvatskoj. Tu se šumarije bave proizvodnjom drva na panju i iskorišćavanjem šuma (radne jedinice mješovitog tipa, 1). Za šumsko-privredne organizacije drugih tipova razmjerno je lako modificirati našu koncepciju, opisanu u ovom radu.

Nadamo se da smo svim time dovoljno istakli najvažnije i jasno izložili novu koncepciju.

Pošto se ta koncepcija podvrgne diskusiji, u takvu ili izmijenjenu obliku prihvatiti - potrebno je za nju izraditi jasno provedbeno uputstvo.

L I T E R A T U R A

1. Kraljić, B.: "Radne jedinice u šumsko-privrednoj organizaciji", Šum.list, 9/10, 1967, str. 374-387.
2. Kraljić, B.: "Stimulativna unutrašnja raspodjela dohotka na radne jedinice u šumsko-privrednoj organizaciji", Šum.list, 11/12, 1967, str. 433-451.
3. Kraljić, B.: "Stimulativna raspodjela dohotka na obračunske jedinice i ličnih dohodaka na obračunska mjesta u šumsko-privrednoj organizaciji", Nar.šumar, 5/6, 1968, str. 247-264.
4. Kraljić, B.: "Stimulativna raspodjela ličnih dohodaka na pojedine radnike u šumsko-privrednoj organizaciji", Nar.šumar, 8/9, 1969, str. 409-420.
5. Kraljić, B.: "Financiranje biološke reprodukcije posječenog drva", Šum.list, 3/4, 1969, str. 114-125.
6. Kraljić, B.: "Najprikladniji sintetski pokazatelj vrijednosti drva na panju u svrhu bilanciranja uspjeha proizvodnje drva na panju", Šum.list, 7/8, 1969, str. 270-280.
7. Kraljić, B.: "Načela raspodjele u šumarstvu", Zavod za istraživanje u šumarstvu Šumarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1971. II izdanje (ofset).

Dr Branko Kraljić, dipl.ing.

VEREINFACHTE STIMULATIVE VERTEILUNG IN DER FORSTWIRTSCHAFTS- ORGANISATION AUF GRUND DER AUSGLEICHUNG DER ERWERBSBENDINGUNGE

Zusammenfassung

Die vorliegende Abhandlung stellt eine neue, vereinfachte Konzeption der Verteilung des Einkommens in den Haupttätigkeitsbereichen einer Forstwirtschaftsorganisation dar, die sich auf die methodologische Studie desselben Autors unter dem Titel "Prinzipien der Verteilung des Einkommens in der Forstwirtschaft" (Zagreb 1971.) stützt.

- Den Arbeitseinheiten (Forstbetrieben) soll derjenige Teil des Einkommens zur Verteilung (auf die persönliche Einkommen und Fonds) zufallen, welcher vom subjektiven Charakter ist, d.h. welcher das Ergebnis des Fachkönnenes, der Geschicklichkeit und der Aufopferung der Arbeitskollektive ist, und welcher Teil durch die Beherrschung der neuen Mechanisation seitens derselben Kollektive entstanden ist. Dieser Teil wird so zugewiesen, dass man von den geplanten objektiven "Produktionspreis" die faktischen "Kosten" abzieht, und zwar die Kosten der Realisationsmasse des Tätigkeitsbereiches der Rohholzaufbereitung, sowie die Kosten des Tätigkeitsbereiches der Rohholzerzeugung, bzw. der Masse der Produktion der Rohholzerzeugung, wenn die Realisationsmasse dieses Tätigkeitsbereiches einem kleineren Wert als die Produktion des Holzzuwachses darstellt. Dabei werden vom Autor die geplanten objektiven Kosten, der "Produktionspreis" und die "Kosten" genau definiert. Dieser Teil des Einkommens soll natürlich in der Regel an die Arbeitseinheiten als ihre persönliche Einkommen (als Überschuss an den eingekalkulierten persönlichen Einkommen) und als regelmässige Einlagen in ihre Fonds, verteilt werden.

Ausserdem soll den Arbeitseinheiten (Forstbetrieben) noch derjenige Teil des Einkommens zur Verteilung (auf die persönliche Einkommens und Fonds) zufallen, der die subjektive Komponente finanzieller Folgen von Ursachen gemischten (subjektiven und objektiven) Charakters darstellt. Diese subjektive Komponente ist die Folge der Selbstfinanzierung der Investitionen in dem Gesamtwaldtransport, in die erweiterte biologische Reproduktion der Holzmasse, sowie in den Einschlag und in die Aufarbeitung der Rohholzsorten der Forstnutzung.

Diesen Teil berechnet man auf die Weise, dass man das folgende nimmt:

- die p_1 - Prozente von der Differenz zwischen den geplanten objektiven Kosten des Gesamtwaldtransports der realisierten Einschlagsmenge des einzelnen Forstbetriebes und denselben Kosten berechnet nach den durchschnittlichen Kosten per Tonne der Rohholzsorten des Forstbetriebes, welcher den Transport unter ungünstigsten Verhältnissen innerhalb der Forstwirtschaftsorganisation verrichtet,
- die p_2 - Prozente von der Differenz zwischen den geplanten objektiven Kosten für die biologische Reproduktion des eingeschlagenen (realisierten) Holzes des einzelnen Forstbetriebes und denselben Kosten berechnet nach den durchschnittlichen Kosten per Einheit der realisierten Rohholzsorten des Forstbetriebes, welcher die Produktion unter ungünstigsten Verhältnissen innerhalb der Forstwirtschaftsorganisation verrichtet,
- die p_3 - Prozente von der Differenz zwischen den geplanten objektiven Kosten für den Einschlag und die Aufarbeitung der Rohholzsorten des einzelnen Forstbetriebes und denselben Kosten berechnet nach den durchschnittlichen Kosten per Einheit der realisierten Rohholzsorten des Forstbetriebes, welcher diese Arbeiten unter ungünstigsten Verhältnissen in der Forstwirtschaftsorganisation verrichtet.

Diese, maximalen, Prozente werden so berechnet, dass man die diesbezüglichen eigenem Investitionen des Arbeitskollektivs der Arbeitseinheit (aus dessen Mitteln oder dessen Bankkredit, revalorisiert) in ein prozentuelles Verhältnis gegenüber dem gesamten (revalorisierten) Anschaffungswert der diesbezüglichen Mittel setzt. Die so berechneten maximalen Beträge sollen noch reduziert werden, indem man dabei den Einfluss der rein natürlichen Bedingungen berücksichtigt.

- Der Gesamtheit der Forstwirtschaftsorganisation sollen die übrigen Teile des Einkommens zur Verteilung zufallen, die vom objektiven Charakter mit Rücksicht auf die Arbeitskollektive der Arbeitseinheiten (Forstbetriebe) sind. Diese Teile werden, gemäss dem Entwicklungsplan - der durch ein Selbstverwaltungs-Einvernehmen zwischen den Forstbetrieben angenommen wurde - weiter an die einzelnen Arbeitseinheiten (Forstbetriebe) für die neuen Investitionen (bzw, Fonds) verteilt.